

15. Orofarengeal/nazofarengeal Aspirasyon Uygulaması

Tanımlar

Residual hava: Maksimum ekshalasyondan sonra akciğerlerde kalan hava olarak tanımlanır.

Amaç

Solunum yolunda tıkanmaya neden olabilecek kan, kusmuk, salgı ve diğer sıvıları, yiyecek parçacıklarını vb. nesneleri üst solunum yolundan (farenkste son bulacak şekilde) çıkarmak amacıyla gerçekleştirilir.

Uygulama Basamakları

- ✓ Kişisel koruyucu donanımlar giyilir.
- ✓ Aspirasyon öncesi hastaya oksijen desteği sağlanır. Mümkünse işlem süresince nazal kanül ile oksijenizasyon sürdürülür.
- ✓ Sonda temizliği için gerekli temizleme suyu hazırlanır.
- ✓ Mümkünse hastanın başına geçilir, mümkün değilse hava yolunu gözlemlenebilecek bir pozisyon alınır.
- ✓ Aspirasyon cihazı açılır, çalışıp çalışmadığı kontrol edilir ve uygun aspirasyon basıncı ayarlanır (Yetişkin - 80-120 mmHg, Pediatrik ve yaşlılar - 50-100 mmHg).
- ✓ Kullanılacak sonda tipi seçilir (sert/esnek)
- ✓ Sonda aspirasyon hortumuna bağlanır, kullanılacağı ana kadar paketinden çıkarılmaz.
- ✓ Esnek sonra kullanılacaksa ağız köşesinden kulak memesinin kenarına kadar sonda yerleştirme derinliğini ölçülür,
- ✓ Oral aspirasyon uygulanacaksa hastanın ağzı çeneye bası uygulanarak açılır. Nazal aspirasyon uygulanacaksa sondanın ucu steril su bazlı kayganlaştırıcı jel ile kayganlaştırılır.
- ✓ Aspiratör kapalı pozisyonda iken sonda ağız/burun boşluğuna yerleştirilir. Aspirasyon işlemi sonda ağız/burun boşluğu içerisinde sağa sola hareket ettirilerek/döndürülerek uygulanır.
- ✓ Aspirasyon işlemi, yetişkinde bir seferde 15 saniyeden fazla; bebeklerde ve çocuklarda ise 10 saniyeden fazla yapılmamalıdır. İşlemler arasında en az 2 dakika oksijen desteği sağlanmalıdır. Bununla birlikte, solunum yolu tıkanıklığı söz konusu ise solunum yolu açılana kadar işlem sürdürülebilir.
- ✓ Tıkanmasını önlemek veya tıkanıklığı açmak amacıyla sonda suyla durulanabilir. Bu işlem, bir şişe suyu hazır bulundurarak ve hortumu temizlemek için gerektiği kadar suyu aspire ederek uygulanabilir.
- ✓ İşlem tamamlandıktan sonra kullanılan sonda tek kullanımlık ise tıbbi atık kutusuna atılır. Tek kullanımlık değil ise sterilizasyon işlemine kadar güvenli bir alanda tutulur.

Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- ✓ Hastanın vücut sıvıları ile temas olasılığını içerdiğinden, uygun koruyucu önlemler alınmalıdır. Koruyucu gözlük, maske ve eldiven kullanılmalıdır. Hastanın tüberküloza sahip olduğu biliniyorsa veya tüberkülozla uyumlu belirti ve semptomlar gösteriyorsa, gözlük ve eldivenlere ek olarak her zaman bir N-95 veya HEPA filtreli maske kullanılmalıdır.

✓ Sabit ve portatif aspiratörlerin temiz, çalışır ve yeterince şarja sahip durumda oldukları her nöbet devir tesliminde özellikle kontrol edilmelidir. Sabit aspiratörün çalışması için genellikle oksijen tüplerinin dolu olması gerekmektedir. Ambulansta yedek olarak manuel aspirasyon cihazı bulundurulması önerilmektedir. ✓ Aspirasyon işlemi, akciğerlerdeki residual hava hacmini düşürebilir. Bu durum oksijen saturasyonunda hızlı bir düşüşe neden olabilir. Bu nedenle, aspirasyon sırasında hastanın nabızı ve oksijen saturasyonu takip edilmelidir. İşlem sırasında, özellikle bebeklerde ve çocuklarda kalp atış hızı düşerse, sonda derhal çıkarılmalı, oksijen verilmelidir. Yetişkin hastada işlem sırasında taşikardi, yavaş bradikardi veya aritmi görülebilir. Bu belirtiler, hava yolunun aspirasyon sondası tarafından uyarılmasından kaynaklanabilir veya kandaki oksijen seviyesinin tehlikeli şekilde düştüğünün bir göstergesi olabilir. Bu durumlarla karşılaşırsa aspirasyon işlemi durdurulur ve hasta pozitif basınçlı ventilasyon ile en az 30 saniye havalandırılır. ✓ Hastanın ağzını açmak için dişlere baskı veya parmak çarprazlama teknikleri kullanılmamalıdır. Bu teknikler yaralamaya veya eldivenin yırtılmasına sebep olabilir. Hatanın ağzı açılmaz ise yumuşak kateter kullanımı tercih edilebilir. ✓ Sondanın fazla derine ilerletilmemesine dikkat edilir. Sondanın dil tabanını geçmesi öğürme refleksini uyabilir, kusmaya ve bradikardiye neden olabilir.	
Kullanılan Araç ve Gereçler ✓ Aspiratör (Sabit veya portatif) ✓ Uygun boyda aspirasyon sondası (tek kullanımlık) ✓ Aspirasyon sondası temizliği için su ✓ Kişisel koruyucu ekipmanlar (eldiven, maske, gözlük) ✓ Balon Valf Maske ✓ Oksijen Kaynağı	
İşin Riskleri	
Hastada Oluşabilecek Riskler	Çalışanda Oluşabilecek Riskler
✓ Kusma refleksinin uyarılması sonucu kusma ve solunum yolu aspirasyonu ✓ Yumuşak doku travması ✓ Aritmi ✓ Hipoksi	✓ Hastanın vücut sıvıları ile temas sonucu bulaş.